

Ziua Eliberării Italiei: partizani, “Bella ciao” și Alessandra Mussolini

Uneori istoria are nevoie de decenii sau chiar de secole pentru a scrie o pagină, pentru ca, mai apoi, să fie obligată să o rescrie; memoria colectivă a unui popor are nevoie de tot atâta timp pentru a-i discerne pe cei buni de cei răi și, uneori, se întâmplă ca cei buni să devină răi sau viceversa, în vreme ce memoria individuală e concretă, eficientă și imediată. Memoria colectivă e suma memoriilor individuale, atât de diverse, subiective și contrastante, mai ales atunci când e vorba despre un moment crucial din istoria unei țări, cum a fost cel al eliberării Italiei de sub ocupația nazistă, în 25 aprilie 1945.

Înainte ca aliații să elibereze Italia (de observat că au ajuns mai repede rușii “eliberatori”, în România, în 1944, decât americanii, în Italia), înainte ca americanii să intre triumfători în Roma, Milano sau Torino, cu tancurile lor Sherman, au existat zeci de mii

de tineri înrolați în *Corpul de Voluntari pentru libertate*, numiți partizani, care au luptat împotriva ocupației naziste și împotriva altor zeci de mii de tineri, înrolați, de cealaltă parte a baricadei, în *Brigăzile Negre* fasciste, comandate de Benito Mussolini. În 1943, Mussolini a fondat, în nordul Italiei, *Republica fascistă de Salò* în vreme ce în sud, guvernul Badoglio colabora cu aliații englezi și americani. Între 8 septembrie 1943 și începutul lunii mai, 1945, Italia a fost sfâșiată de ceea ce mulți istorici au considerat un “sângeros război civil”, iar alții o adevărată

revoluție morală, etică și politică: mișcarea de rezistență.

În 25 aprilie 1945, Comitetul Executiv de Eliberare Națională din Italia de Nord a proclamat oficial insurgența, prin

intermediul unui comunicat radio, în care se anunța preluarea tuturor puterilor de către comitet și se ordona partizanilor să atace sediile naziștilor și să-i oblige să se predea. 25 aprilie a fost ziua de eliberare a orașelor Milano și Torino. Până la 1 mai, în mai

puțin de o săptămână, au fost eliberate principalele orașe din jumătatea de nord a Italiei: Bologna, Genova și Veneția. Eliberarea a pus, astfel, capăt dictaturii fasciste (care a durat 20 de ani) și războiului.

Italia datorează propria libertate eroilor săi partizani, pentru că doar prin luptă poate fi cucerită libertatea, spunea primul-ministru englez, Winston Churchill. A fost nevoie de 70 de ani pentru ca rolul fundamental pe care l-au avut partizanii italieni să fie recunoscut oficial, în propria patrie. Adunarea solemnă a Camerelor Unite, organizată pentru a marca *Ziua Eliberării (Festa della Liberazione)*, a avut loc, în acest an, pentru prima oară, în prezența ultimilor partizani ai Italiei, întâmpinați cu mari onoruri de către președintele țării, de către președinții celor două camere și de către miniștrii guvernului Renzi.

Nu sunteți oaspeți, ci gazde, le-a spus președinta Camerei Deputaților, Laura Boldrini, iar președintele Italiei, Sergio Mattarella, a declarat, în discursul său, că *25 aprilie e patrimoniul întregii țări*. A fost nevoie de 70 de ani pentru

ca, în Parlamentul italian, cei mai importanți reprezentanți ai statului să intoneze imnul rezistenței, *Bella Ciao*, împreună cu cei care au făcut adevărata rezistență. Minute în șir s-a cântat și s-a aplaudat, cei prezenți s-au emoționat, până la lacrimi, partizanii au rememorat momente importante din lupta armată, fiecare cu amintirile sale, multă vreme, clandestine, și cu morții săi, adesea, blamați.

Nu au lipsit nici acum polemicile, partidele de dreapta au refuzat să participe la adunarea solemnă, unii dintre ei preferând să comemoreze, în mod provocator, victimele partizanilor, aflate de cealaltă parte a baricadei. Alții au ținut să observe, ca o cinică ironie a sorții, că partizanii erau așezați în băncile Senatului, pe locurile în care, acum 70 de ani, erau așezați fasciștii și de unde Mussolini a rostit primul său discurs către patrie.

Timp de 20 de ani, Italia a fost condusă de guverne de dreapta, din care a făcut parte și nepoata lui Mussolini, Alessandra Mussolini, în prezent europarlamentar. În multe

ocazii, a declarat că e mândră de numele ei, de educația ei politică și de ideologia fascistă, "ereditară". Mulți ani, 25 aprilie, *Ziua eliberării*, chiar dacă a fost declarată zi națională, încă din 1946, nu a fost sărbătorită în mod oficial, solemn, pentru că reprezentanții statului considerau, la acea vreme, că *nu era nimic de sărbătorit*. Alessandra Mussolini a amintit, în repetate rânduri, că bunicul său, Benito Mussolini, a fost executat, *în mod barbar*, tocmai de către partizani, în 28 aprilie 1945.

Despre episodul execuției lui Mussolini, a amantei sale, Clara Petacci, și a altor lideri fasciști s-au scris mii de pagini și s-au făcut sute de anchete internaționale. În spiritul conclierii naționale, care îl caracterizează, noul președinte al Italiei, Sergio Mattarella, a admis, în discursul său din parlament, că uciderea lui Mussolini și a apropiaților săi, expunerea lor, cu corpurile atârinate cu capul în jos și profanate, în piața Loretto din Milano, a fost un "act barbar și dizuman" și că, de ambele părți ale baricadei, s-au comis acte de violență nejustificată. *Există o diferență esențială între episoadele disparate în care unii partizani s-au îndepărtat de ideile mișcării de rezistență, mânați de dorința de răzbunare personală, și ideologia totalitară, rasistă, genocidă a nazifascismului*, a adăugat Mattarella. Apoi, s-a alăturat partizanilor și a cântat, împreună cu ei, *Bella Ciao*, cel mai controversat cântec din istoria modernă a Italiei.

În timp ce, în lumea întreagă, *Bella ciao*, devenea imnul internațional al libertății, al rezistenței împotriva oricărei forme de dicatură, de opresiune, de încălcare a drepturilor fundamentale ale omului, în Italia era interzis în ocazii

oficiale. În 2011, spre exemplu, ar fi trebuit să se cânte pe scena Festivalului de la Sanremo, cu ocazia împlinirii a 150 de ani de la unitatea Italiei. În urma protestelor vehemente din partea clasei politice de dreapta, aflate la putere, imnul partizanilor nu s-a mai cântat pe scena festivalului. În 2002, premierul Berlusconi decidea ca trei jurnaliști de la televiziunea națională, RAI, considerați incozi, să fie dați afară, pe motive evident politice. Câteva zile mai târziu, unul dintre ei, Michele Santoro, își începea ultima emisiune intonând *Bella Ciao* și declanșând un adevărat scandal mediatic. Cântecele devenise, astfel, imnul rezistenței împotriva regimului lui Berlusconi și identificat cu ideologia de stânga, a partidelor aflate în opoziție.

Chiar dacă noul președinte al Italiei invocă reconcilierea națională, reacțiile liderilor politici de dreapta în această zi de 25 aprilie 2015 demonstrează că e aproape o utopie. Unii au declarat că această zi ar fi trebuit sărbătorită citind două scrisori: una, a unui tânăr condamnat la moarte de către fasciști, cealaltă, a unui tânăr condamnat la moarte de către mișcarea de rezistență. Un fost ministru în guvernul

Berlusconi a declarat, polemic, că va participa la manifestările dedicate acestei zile, doar atunci când președintele Mattarella va depune o coroană de flori în Piața Loreto, din Milano, locul în care a fost expus public cadavrul lui Mussolini, după execuție.

Au trecut 70 de ani de la sfârșitul dictaturii fasciste, în Italia, s-au scris și rescris sute de pagini de istorie, însă 25 aprilie, continuă să dividă, în loc să unească, deși, în Parlament, a răsunat, pentru prima oară, imnul rezistenței, *Bella Ciao*. În aceleași zile, Alessandra Mussolini lansa campania candidaților din partidul *Forza Italia* pentru alegerile regionale. Un simplu exercițiu democratic...

